

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
**Комітет з питань державного будівництва, регіональної політики
та місцевого самоврядування**

ПРОТОКОЛ СЛУХАНЬ
з питань впровадження
Закону України «Про співробітництво територіальних громад»

11-12 червня 2015 року
14 год. 00 хв.
вул. Жовтнева, 45, кім. 422
м. Полтава

Голова Комітету Власенко С.В.
Заступник Голови Комітету Курило В.С.

Присутні: члени Комітету: Бублик Ю.В., Гуляєв В.О., Река А.О.

Відсутні: члени Комітету: Балоба І.І., Березюк О.Р., Бойко О.П., Гончаренко О.О., Дехтярчук О.В., Добкін М.М., Кудлаєнко С.В., Ледовських О.В., Матвійчук Е.Л., Федорук М.Т., Шкрум А.І.

Відповідальні працівники секретаріату Комітету: Завідувач секретаріату Комітету Малюга А.В.; головні консультанти Дмитрук Л.В., Ляшко І.В., Рибак О.Ф., Степанян Г.С.; старший консультант Кеворкова І.А.

Запрошені:

БЕЗМЄНОВА Зоя Володимирівна – директор комунальної установи «Решетилівський трудовий архів» Решетилівський район;

БОРОВА Ганна Олександрівна – експерт з питань міжмуніципального співробітництва;

БРОХОВЕЦЬКИЙ Василь Йосипович – Дейманівський сільський голова Пирятинського району;

БУБЛИК Олександр Васильович – Ковалівський сільський голова;

ВАРАВА Максим Володимирович – заступник Пирятинського міського голови;

ВДОВЕНКО Юрій Станіславович – консультант з питань реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні Проекту Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) «Консультаційний фонд впровадження реформ»;

ВОЛОШИН Юрій Олексійович – завідувач відділу теорії та практики законотворчої діяльності Інституту законодавства Верховної Ради України;

ВОРОНА Петро Васильович – голова Полтавської обласної ради;

ГАЛУШКА Віктор Леонідович – директор комунального підприємства «Красиве село» Ковалівської сільської ради;

ГАМБАЛЬ Сергій Олексійович – Оболонський сільський голова;

ГОЛОВКО Валерій Анатолійович – голова Полтавської обласної державної адміністрації;

ГРИЦАЙ Василь Михайлович – Білоцерківський сільський голова Пирятинського району;

ДАМЕНЦОВА Людмила Петрівна – заступник директора Департаменту з питань місцевого самоврядування та територіальної організації влади - начальник відділу з питань територіальної організації влади Мінрегіону України;

ДОЛЖЕНКО Марія Віталіївна – начальник відділу інвестиційної політики та міжнародного співробітництва управління інвестиційної діяльності та міжнародного співробітництва Департаменту економічного розвитку Полтавської обласної державної адміністрації;

ДОРОШЕНКО Віктор Васильович – Сасинівський сільський голова Пирятинського району;

ЖУРАВЕЛЬ Тарас Валентинович – заступник керівника Проекту Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) «Реформа управління на сході України»;

ЗАПИСНИЙ Денис Юрійович – експерт з питань міжмуніципального співробітництва;

ІВАНІНА Олександр Васильович – депутат Полтавської обласної ради;

КЛЮЧНИК Наталія Леонідівна – заступник Керівника виконавчої дирекції Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад з питань внутрішньої політики;

КОЛОТІЙ Олена Василівна – Жовтневий сільський голова Решетилівського району;

КОЛЬЦОВ Руслан Русланович – помічник–консультант народного депутата України Матвійчука Е.Л.

КОШОВИЙ Петро Миколайович – голова Решетилівської районної ради;

КРАСНЕЙЧУК Алла Олексіївна – головний науковий співробітник - вчений секретар Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування НАДУ при Президентові України;

КРАСНОЛУЦЬКИЙ Юрій Миколайович – Токарівський сільський голова Лохвицького району;

КУБАРЬ Олексій Миколайович – проект Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) «Реформа управління на сході України»;

МАЛЬКО Юлія Сергіївна – начальник відділу економічного розвитку і торгівлі Полтавської райдержадміністрації;

МАКАРЕНКО Людмила Панасівна – Новоселівський сільський голова Полтавського район;

МАРЧЕНКО Володимир Олександрович – перший заступник голови Полтавської обласної ради;

МАТВІЙЧУК Світлана Русланівна – помічник–консультант народного депутата України Матвійчука Е.Л.;

МАЩЕНКО Лариса Олександрівна – секретар Червонозаводської міської ради;

МЕЛЬНИЧУК Тарас Петрович - помічник –консультант народного депутата України Березюка О.Р.;

МИКІЙЧУК Володимир Пилипович – заступник голови Полтавської обласної ради;

МИРОНЕНКО Євген Володимирович – помічник–консультант народного депутата України Курило Є.В.;

МІКРЮКОВА Ольга Миколаївна – завідувач сектору з питань методологічної роботи Управління по зв'язках з місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування Апарату Верховної Ради України;

МОХУН Ольга Миколаївна – голова Семенівської районної ради;

ОРЛОВ Дмитро Вадимович – в.о. директора Департаменту економічного розвитку Полтавської обласної державної адміністрації;

ПАРАСЮК Ігор Львович – програмний координатор Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво»;

ПІДВИСОЦЬКИЙ Валентин Генріхович – керівник офісу управління проектами Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад;

ПІСОЦЬКИЙ Андрій Анатолійович – перший заступник голови Полтавської обласної державної адміністрації;

ПОЧЕЧУН Євген Олександрович – Куликівський сільський голова Полтавського району;

ПРОЙДАК Григорій Петрович – Пісківський сільський голова Лохвицького району;

ПРИХОДЬКО Христина Вікторівна – головний консультант Інституту законодавства Верховної Ради України;

ПРУГЛО Олег Євгенович – заступник голови Полтавської обласної державної адміністрації;

РАДЬКО Віктор Іванович – директор комунального підприємства «Комунсервіс» м. Червонозаводське;

РАЧ Оксана – проект Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) «Реформа управління на сході України»;

РАЧКЕВИЧ Віктор Володимирович – спеціаліст офісу Агентства США з міжнародного розвитку (USAID);

РЯБОКОНЬ Олексій Петрович – Пирятинський міський голова (Полтавська область);

СИНЯВСЬКА Ірина Максимівна – експерт з питань місцевого самоврядування, Голова ВГО «ЗАСТУП»;

СКВОРЦОВА Олена Костянтинівна – головний спеціаліст відділу інвестиційної політики та міжнародного співробітництва управління інвестиційної діяльності та міжнародного співробітництва Департаменту економічного розвитку Полтавської обласної державної адміністрації;

СЛЄПЦОВ Володимир Анатолійович – Карлівський міський голова;

СРІБНИЙ Станіслав Юхимович – Малобакайський сільський голова Решетилівського району;

ТИХОМИРОВА Олена – проект Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) «Реформа управління на сході України»;

ТОВСТОНОГ Владислав Миколайович – головний консультант Управління по зв'язках з місцевими органами влади та органами місцевого самоврядування Апарату Верховної Ради України;

ТОЛКОВАНОВ В'ячеслав Вікторович – директор Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування НАДУ при Президентові України;

ФЕДЕНКО Світлана Борисівна – координатор районного ресурсного центру громад Семенівського району, головний спеціаліст Семенівської районної ради;

ХЕМПЕЛЬ Ніколас – керівник Проекту Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) «Реформа управління на сході України»;

ХИЛЬ Оксана Вікторівна – начальник відділу організаційно-правового забезпечення виконавчого апарату Решетилівської районної ради;

ШЕВЧЕНКО Алла Олексіївна – головний бухгалтер Семенівської районної ради.

ПРОГРАМА СЛУХАНЬ.

Відкриття.

Презентація звіту щодо впровадження Закону України «Про співробітництво територіальних громад».

Міжмуніципальне співробітництво у новій стратегії регіонального розвитку Полтавської області.

Презентація проектів співробітництва територіальних громад: кращі практики.

Загальне обговорення, підведення підсумків, закриття.

***

Відкриття

Голова Комітету, народний депутат України С.Власенко у своєму вступному слові привітав учасників та відкрив слухання з питань впровадження Закону України «Про співробітництво територіальних громад». Він зазначив, що вказаний Закон є першим нормативно-правовим актом, який створює можливість для співробітництва територіальних громад.

С.Власенко привів приклад Німеччини, яка ухвалила аналогічний закон наприкінці 60-х років минулого сторіччя і територіальні громади Німеччини за час його дії дійшли до активної стадії використання механізму співробітництва. Не дивлячись на те, що Закон України «Про співробітництво територіальних громад» був прийнятий у 2014 році, ми вже маємо яскраві приклади його впровадження.

Висловлюючи позицію Комітету, очільник Комітету вказав на необхідності як найбільш ширшого використання механізму співробітництва територіальних громад для об'єднання зусиль та ресурсів з метою вирішення актуальних питань. Голова вказав, що цей Закон не є конкурентним до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», а встановлює альтернативні

механізми співпраці територіальних громад і разом ці два закони можуть доповнювати один одного.

С.Власенко наголосив, що результати обговорення порушених на комітетських слуханнях питань будуть враховані в рекомендаціях, які Комітет схвалить на своєму найближчому засіданні.

Голова Полтавської обласної державної адміністрації В.Головко привітав всіх учасників на виїзних комітетських слуханнях у м. Полтава та відзначив, що Україна переживає історичний момент, який полягає у здійсненні адміністративно-територіальної реформи і ті питання, які стоять на порядку денному Комітету є одними з найважливіших в цьому процесі.

У своєму вступному слові голова Полтавської обласної ради П.Ворона привітав рішення Комітету з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування провести слухання саме в Полтаві та в контексті порушеного питання зазначив, що поряд із Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» повинен включитися в роботу Закон України «Про співробітництво територіальних громад» і там де територіальні громади не об'єднуються вони мають співпрацювати. Зазначене питання обговорювалося на координаційній раді при голові Полтавської обласної ради, в якій брали участь міські голови і голови районних рад.

В свою чергу керівник Проекту Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) «Реформа управління на сході України» Н.Хемпель також привітав учасників комітетських слухань та зазначив, що заходи направлені на запровадження та покращення співробітництва територіальних громад є саме тими ефективними інструментами, які можуть бути використані для впровадження адміністративно-територіальної реформи. Саме з позиції такого співробітництва можна підійти до вирішення проблеми фінансово неспроможних територіальних громад.

Він підкреслив, що співробітництво територіальних громад може стати багатофункціональним інструментом, який може вирішити різнопланові завдання починаючи з демографічних питань, питань фінансового характеру, а також забезпечення ефективного надання адміністративних послуг відповідної якості. Одна із ключових рис, якою характеризується співробітництво територіальних громад полягає в тому, що формат та схеми такого співробітництва є надзвичайно гнучкими і можуть відповідати будь-яким місцевим запитам.

Програмний координатор Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Рада: підзвітність, відповідальність, демократичне парламентське представництво» І.Парасюк привітавши учасників комітетських слухань звернув увагу, що нарешті в країні відбуваються зміни, яких всі вже давно чекали і одна з таких змін полягає в тому, що державою здійснюється аналіз прийнятих раніше рішень з намаганням почути думку громади та експертного середовища. Ще одним прикладом змін є запровадження нового стандарту співробітництва територіальних громад. Він нагадав, що законодавство було побудоване так, що будь-які дії з бюджетними коштами за межами відповідного населеного пункту вважалися злочином тому, що це було нецільове використання бюджетних коштів. З прийняттям Закону України «Про

співробітництво територіальних громад» з'явилася реальна можливість спільно вирішувати багато справ.

***

Презентація звіту щодо впровадження Закону України «Про співробітництво територіальних громад».

СЛУХАЛИ: виступи:

- народного депутата України – члена Комітету, голови підкомітету з питань регіональної політики, місцевих бюджетів та комунальної власності А.Реки;
- директора Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування Національної Академії державного управління та місцевого самоврядування при Президентові України В.Толкованова;
- заступника директора Департаменту з питань місцевого самоврядування та територіальної організації влади – начальника відділу з питань територіальної організації влади Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Л.Даменцової.

Голова підкомітету з питань регіональної політики, місцевих бюджетів та комунальної власності А.Река у своєму виступі відзначив, що Президентом України, Парламентом та Урядом України здійснюється цілеспрямована політика щодо реформи місцевого самоврядування на засадах децентралізації. На основі схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні не тільки розроблено, але вже й прийнято низку важливих законодавчих актів з питань децентралізації, одним з яких є Закон України «Про співробітництво територіальних громад».

Вибір Полтавського регіону для проведення комітетських слухань з питань впровадження Закону України «Про співробітництво територіальних громад» не є випадковим, адже Полтавська область є на сьогодні однією із найбільш активних в Україні регіонів щодо розвитку міжмуніципального співробітництва. Все це, зокрема, свідчить про високий рівень взаємодії Полтавської обласної державної адміністрації, Полтавської обласної ради, керівників районів та громад області щодо вирішення найбільш актуальних проблем розвитку місцевого самоврядування.

А.Река наголосив, що міжмуніципальне співробітництво як нова форма політики місцевого і регіонального розвитку останнім часом набуває все більшого поширення в європейських країнах, зокрема й в Україні. Його поява пов'язана з тим, що місцеве самоврядування у багатьох країнах Європи, у тому числі й в Україні, сьогодні має справу з проблемами, можливі варіанти вирішення яких пропонує саме міжмуніципальне співробітництво. Воно має великий потенціал,

який може бути дуже корисним для забезпечення сталого розвитку усіх без винятку територіальних громад.

Приводячи як приклад досвід інших країн голова підкомітету зазначив, що органи місцевого самоврядування територіальних громад базового рівня ніколи не є абсолютно самодостатніми, незалежно від їх площі та чисельності населення. У зв'язку з цим міжмуніципальне співробітництво є актуальною та інноваційною формою діяльності багатьох територіальних громад. Воно є логічним рішенням для нейтралізації наслідків нераціонального розподілу функцій та ресурсів між різними рівнями публічної влади, недосконалої організації територіальної влади тощо.

Особливе значення міжмуніципальне співробітництво має для формування майбутніх громад, яким надане конституційне право об'єднувати на договірній основі свої зусилля і фінансові ресурси для вирішення спільних проблем розвитку.

Закінчуючи виступ А.Река побажав учасникам комітетських слухань плідної роботи та приємного перебування протягом усіх двох днів на чарівній Полтавській землі.

Директор Інституту проблем державного управління та місцевого самоврядування Національної Академії державного управління та місцевого самоврядування при Президентові України В.Толкованов у своєму виступі вказав, що прийнятий Верховною Радою України Закон України «Про співробітництво територіальних громад» є рамковим і визначає загальні організаційні, фінансові, бюджетні питання, форми співробітництва територіальних громад. На думку фахівців Закон себе виправдав і не потребує внесення до нього суттєвих змін та доповнень.

Він відзначав, що дуже швидко було розроблено низку нормативно-правових актів спрямованих на практичне впровадження згаданого Закону, насамперед це накази Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, підготовлений коментар до Закону.

В.Толкованов також наголосив на тому, що Закони України «Про співробітництво територіальних громад» та «Про добровільне об'єднання територіальних громад» не можна протиставляти один одному, при цьому процес співробітництва повинен і передувати об'єднанню територіальних громад і мати розвиток після об'єднання. Таким чином, механізм співробітництва територіальних громад є універсальним інструментом, який доцільно розвивати.

Заступник директора Департаменту з питань місцевого самоврядування та територіальної організації влади – начальник відділу з питань територіальної організації влади Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Л.Даменцова презентувала Закон України «Про співробітництво територіальних громад», нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України та Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, прийняті на виконання положень Закону, а також підготовлені методичні рекомендації.

Питання заслухано.

***

Міжмуніципальне співробітництво у новій стратегії регіонального розвитку Полтавської області.

СЛУХАЛИ: виступ в.о. директора департаменту економічного розвитку Полтавської обласної державної адміністрації Д.Орлова.

Виконувач обов'язків директора департаменту економічного розвитку Полтавської обласної державної адміністрації Д.Орлов у своєму виступі презентував стратегію розвитку Полтавської області в контексті впровадження Закону України «Про співробітництво територіальних громад». Так, визначений відповідною стратегією напрямок щодо створення спроможних територіальних громад, може бути вирішений зокрема шляхом співробітництва територіальних громад.

Підтримуючи позицію попередніх виступаючих, Д.Орлов також зазначив, що співробітництво територіальних громад може стати універсальним механізмом вирішення проблем існуючих територіальних громад та бути актуальним після об'єднання територіальних громад.

Завершуючи виступ, Д.Орлов закликав акумулювати ресурси обласного бюджету, Державного фонду регіонального розвитку на тих проектах територіальних громад, які можуть і хочуть працювати. Реалізація таких проектів стане прикладом для наслідування іншими територіальними громадами.

Питання заслухано.

***

Презентація проектів співробітництва територіальних громад: кращі практики.

СЛУХАЛИ: виступи:

- Пирятинського міського голови О.Рябоконея;
- секретаря Червонозаводської міської ради Л.Мащенко;
- директора комунального підприємства «Комунсервіс» В.Радька;
- Ковалівського сільського голови О.Бублика;
- голови Решетилівської районної ради П.Кошового;
- директора комунальної установи «Решетилівський трудовий архів» З.Безменової;
- голови Семенівської районної ради О.Мохун;
- координатора районного ресурсного центру громад Семенівського району, головного спеціаліста Семенівської районної ради С.Феденко;
- експерта з питань міжмуніципального співробітництва Г.Борової.

Учасники комітетських слухань у своїх виступах презентували практику впровадження Закону України «Про співробітництво територіальних громад» у співпраці територіальних громад Полтавської області, яка, по кількості укладених договорів про співробітництво, є однією з найбільш активних в Україні. Так, були презентовані: проект «Придбання сміттєвоза та контейнерів для покращення матеріально – технічної бази громад – спільний крок до чистого довкілля пирятинського краю» (м. Пирятин), проект «Сміттева революція в громадах м. Червонозаводське, с. Токарі та с. Піски, як приклад вдалого співробітництва територіальних громад», проект «Красиве село». Облаштування місць збору твердих побутових відходів та придбання контейнерів для сміття на території трьох сільських громад Полтавського району», проект «Міжмуніципальне співробітництво: цілеспрямований соціальний захист громадян. Реконструкція та дооснащення Решетилівського трудового архіву – шлях до покращення обслуговування населення та енергозбереження», проект «Оновлення життя Семенівської місцевої пожежної охорони (на базі с. Оболонь Полтавської області) – запорука безпечної життєдіяльності сільських громад».

Вказані проекти стали переможцями конкурсу та реалізуються при співфінансуванні Уряду Німеччини в рамках проекту GIZ «Реформа управління на сході України» в територіальних громадах Полтавської області.

Експерт з питань міжмуніципального співробітництва Г.Борова представила досвід проекту Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) «Реформа управління на сході України» щодо підтримки реалізації проектів міжмуніципального співробітництва.

Питання заслухано.

***

Підведення підсумків, закриття

Голова Комітету, народний депутат України С.Власенко підводячи підсумки подякував всім учасникам комітетських слухань за плідну роботу, міжнародним партнерам Комітету за надану допомогу в організації заходу, а також секретаріату Комітету.

Очільник Комітету привернув увагу учасників слухань до проекту Рекомендацій слухань, який було розповсюджено разом з іншими інформаційними матеріалами і в якому, окрім констатуючої частини з аналізом фактичних обставин ситуації, законодавчої основи врегулювання окремих питань, наслідків її реалізації органами місцевого самоврядування та органами державної влади, іншими державними інституціями містився також цілий блок рекомендацій на адресу вищих органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Зокрема, Верховній Раді України та її комітетам пропонується продовжити у співпраці з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та їх асоціаціями, іншими заінтересованими організаціями аналіз

практики застосування Закону України «Про співробітництво територіальних громад».

Кабінету Міністрів України було запропоновано: вжити усіх передбачених чинним законодавством заходів щодо інтенсифікації співробітництва територіальних громад, заохочення органів місцевого самоврядування до розвитку такого співробітництва; забезпечити належне фінансове та ресурсне забезпечення співробітництва територіальних громад, зокрема через діяльність Державного фонду регіонального розвитку, інших інноваційних інструментів регіонального та місцевого розвитку; забезпечити підготовку висококваліфікованих кадрів з питань розвитку міжмуніципального співробітництва, зокрема шляхом впровадження відповідних модулів у навчальні програми в усіх навчальних закладах, що входять до національної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування; посилити інформаційне забезпечення процесів співробітництва територіальних громад.

Крім того, Комітет звернувся до Кабінету Міністрів України з проханням надати інформацію про проблеми, які виникають в ході реалізації Закону України «Про співробітництво територіальних громад» та шляхи їх вирішення;

Органам місцевого самоврядування та їх асоціаціям рекомендовано: сприяти у поширенні міжнародного та вітчизняного досвіду, кращих практик співробітництва територіальних громад; забезпечити необхідну інституційну підтримку подальшому розвитку співробітництва територіальних громад, зокрема шляхом утворення відповідних ресурсних центрів («центрів компетенцій») з питань міжмуніципального співробітництва; розвивати взаємодію з міжнародними фінансовими та донорськими організаціями, насамперед з метою залучення додаткових ресурсів для співробітництва територіальних громад; посилити інформаційну та просвітницьку роботу серед депутатів місцевих рад, посадових осіб місцевого самоврядування, громадян щодо пропагування різних аспектів міжмуніципального співробітництва; забезпечити консультації з громадськістю, належний рівень взаємодії та співпраці між владою та громадянами в процесі підготовки та реалізації проектів співробітництва територіальних громад.

С.Власенко поінформував присутніх, що поданий проект Рекомендацій слухань у Комітеті буде доопрацьовано із врахуванням доповідей і виступів їх учасників, розглянуто та схвалено на засіданні Комітету як Рекомендації слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування з питань впровадження Закону України «Про співробітництво територіальних громад».

Голова Комітету

_____

С.ВЛАСЕНКО

Заступник Голови Комітету

_____

В.КУРИЛО